

13. Попова И.М. Представление о настоящем, прошедшем и будущем как переживание социального времени // И.М.Попова // Социологические исследования. – 1999. – № 10. – С. 135-145.
14. Саппа М.М. Соціальні технології в структурі соціологічного знання / Микола Миколайович Саппа // Молодіжна політика: проблеми і перспективи. – Дрогобич: Вид-во ДДПУ, 2009. – С. 49-51.
15. Саппа М. Формування у навчальному процесі державницької ідентичності студентів (соціально-технологічний підхід) / Микола Саппа // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – 2002. – Вип. 46. – С. 260-265.
16. Свеженцева Ю, Проскурякова О. Традиція: концептуалізація та напрями вивчення / Юлія Свеженцева, Оксана Проскурякова // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2010. – № 2. – С. 142-153.
17. Солоднікова И.В. Социализация личности: сущность и особенности на разных этапах жизни / И.В.Солоднікова // Социологические исследования. – 2007. – № 2. – С. 32-39.
18. Сорока Ю. Ставлення до минулого / Юлія Сорока // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2009. – № 2. – С. 47-66.
19. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество / Питирим Сорокин. – М.: Политиздат, 1992. – 542 с.
20. Тощенко Ж.Т. Историческое сознание и историческая память. Анализ современного состояния / Ж.Т.Тощенко // Новая и новейшая история. – 2000. – № 4. – С. 3-14.

Vladimir Perzhun

Historical consciousness rising generation: stages of formation of family to higher education

The article examines the important issues in formation of historical consciousness of the young generation and role in the process of such social institutions as family, school and the institution of higher education. It is considered the problems in formation of historical consciousness through search different factors which forms the historical consciousness from the initial stage (family) to the scientific view on historical backward.

Keywords: historical consciousness, family, higher education, social institutions, socialization, social and technological approach, tradition.

Владимир Пержун

Историческая сознание подрастающего поколения: этапы формирования от семьи до высшего учебного заведения

В статье рассматриваются вопросы формирования исторического сознания молодого поколения и роли в этом процессе таких социальных институтов как семья, школа, высшее учебное заведение. Изучаются проблемы становления исторического сознания через поиск регуляторов формирования исторического сознания от начального этапа (семья) до научного взгляда на историческое прошлое.

Ключевые слова: историческое сознание, семья, высшее учебное заведение, социальный институт, социализация, социально-технологический подход, традиция.

УДК 274-175-45

Василь Малик
(Чернівці)

СІМЕЙНО-ШЛЮБНІ ВІДНОСИНИ У КОНТЕКСТІ ЕСХАТОЛОГІЧНОГО ВЧЕННЯ ПРОТЕСТАНТИЗМУ

У статті розглядаються погляди на сучасну сім'ю та основні богословські підходи до інституту родини у контексті вчення про останні дні. Визначено фактори, які піддають руйнації сімейно-шлюбні відносини. Пропонується принципи, які є духовним підґрунтям для створення сім'ї.

Ключові слова: сім'я, шлюб, виховання, родина, любов, Божі заповіді.

Актуальність проблеми. Сучасне українське суспільство переживає кризу духовних відносин, ознаки якої позначилися на усіх сторонах суспільного життя: політичній, економічній, екологічній, а найбільш на соціальній та релігійній. У соціальній площині на фоні проблем, які переживає суспільство, сімейні і родинні взаємини видаються найбільш важливими. Адже духовне здоров'я і матеріальне благополуччя суспільства залежить від того, якою є сім'я. Як говорить народна мудрість: «Міцна сім'я – сильна держава». Найбільш трагічними для сім'ї є зміни, які похитнули здавалося б вічні, невмирущі цінності – людську гідність, мораль, духовність. А без них існування цивілізацій і суспільного організму, соціальних інститутів і самої людини видається неможливим. Свого часу Олександр Мень, досліджуючи витоки світової культури, писав, що людина була примітивною в техніці, цивілізації, а у духовному бутті – далеко – ні. А сьогодні портрет сучасної людини нагадує більше дикуна, а поняття міжособових стосунків асоціюється з тваринними інстинктами [3, с.5]. Привернення уваги суспільства до проблеми зумовило визначення 15 травня 1994 року Міжнародним Днем сім'ї.

У площині релігійного життя духовна криза загострила есхатологічні пророкування і сприяла уточненню категоріального апарату галузі, активізації місіонерської діяльності релігійних об'єднань, рухів та просвітницькій роботі церкви з родиною, молоддю, сім'єю. Проблему родини і сім'ї у контексті есхатологічного виміру досліджували богослови, починаючи від Отців Церкви і закінчуючи сучасними вченими. Помітний внесок зробили: В. М. Боечко, Патрік де Лобе, Лес і Леслі Перотт, Чарльз Свіндол, Гері Смоллі, Норман Райт, В.С. Немцев та інші. Але складність проблеми, особливо у період активного проповідування кінця світу, вимагає подальших досліджень. Тому **метою нашої статті** є – систематизація поглядів на шлюб і сім'ю у контексті есхатологічного вчення. Таке дослідження зробить зміст есхатології більш живим і образним.

Виклад основного матеріалу. Істина про те, що Бог є Любов, була явлена людям в Ісусі Христі – через Його жертвенність заради їхнього спасіння. А людина постає наочним уособленням духовного, квінтесенцією любові у її видимому і невидимому вимірах. Доктор філософії Вікторія Любашенко у передмові до книги пастора Василя Боечко підкреслює, що якщо позбавити людину якоїсь частки Божественного ества, вона загине або перетвориться на тварину [3, с.6]. Найвищою формою вияву любові у її земному значенні є шлюб між чоловіком і жінкою. У християнських Церквах шлюб є особливою духовною категорією, божественним таїнством. Однак таїнство ще не означає освячення самого обряду, лише одноразову дію, в якій кожен предмет має свою духовну функцію, що засвідчує шлюб на небесах. Наприклад, образ вінця нареченої є символом вічності сімейного шляху людини. Маючи значний життєвий досвід, В.Боечко вважає, що проблему шлюбу необхідно розглядати, виходячи з його періодів: дошлюбного, шлюбного і післяшлюбного. Деталізує він більше дошлюбний період, у якому визначає характерні принципи: духовність, інтелігентність, культура спілкування, працелюбність наречених. Період щасливого подружжя пастор-богослов характеризує основними чотирма концепціями щасливого шлюбу: божественне походження шлюбу, нерозлучність шлюбної пари, дотримання Божого плану творіння, довговічність у любові. Основною ознакою щасливого шлюбу дослідник вважає монолітність сім'ї, бо у благословенному Богом подружжі ніби заново народжується особлива нова особа, в якій подвоєні благородні якості двох людей. Ознакою щасливого шлюбу, за В.Боечком, є працьовитість і мудрість дружини, вона підносить авторитет чоловіка, а чоловік своєю жертвистію віддає честь дружині.

Цінним у розрізі проблеми є аналіз автором книги "Шлюб з небес" родинного щастя через призму здоров'я. Дослідник підмічає тонку пропорційну залежність між здоров'ям людини та її ставленням до Заповідей Божих. Зачаття дитини, за автором, має проходити лише через призму Біблійної науки. Народження і виховання дітей повинно ґрунтуватися на благодійності і молитовності. А маючи Боже благословення на шлюб молоді, необхідно не розгубитися на життєвих крутизнах і у час випробовування зберегти родину. Пастор негативно ставиться до питання про розлучення і підкреслює, що жінка має прагнути усіма силами зберегти свою родину, а якщо це не вдалося, то члени подружжя повинні до кінця життя жити одні.

Перегукується з ним дослідник В.С. Немцев, він аксіоматично визначив сім'ю важливою Божою настановою. Тому, коли порушені зв'язки між чоловіком і дружиною, тоді порушуються

і відносини між батьками і дітьми, між людиною і Богом. Тобто сім'я перестає виконувати свої функції у суспільстві. Основною зброєю проти сім'ї автор називає: узаконеність і легкість розлучення, що докорінно протирічить Божому закону про єдність і не розірваність шлюбу. Популяризація незаконного сексу. Людські теорії і вчення про свободу блуду, перелюбу і гріховних насолод у догоду тілу, що протирічать Слову Божому. Легалізоване убивство дітей через аборти, що абсолютно суперечить Божим заповідям, які охороняють тіло і душу людини. Співжиття поза шлюбом, що йде у розріз зі Священним Письмом. Одностатеві шлюби і спроба узаконити співпроживання осіб одної статі. Свобода у полі сексуального життя провокує зростання венеричних хвороб і Сніду зокрема.

Богослови звертають увагу на те, що основою шлюбу є не лише тілесна єдність, але й єдність душі і тіла, моральне начало. Разом з тим з поняттям шлюбу тісно пов'язане поняття про обов'язок і самопожертву[8].

Наступною проблемою міцності шлюбу є мовний фактор. Духовний момент – спілкування у колі родини, став предметом дослідження співдиректорів Центру розвитку взаємин при університеті м.Сієтл – Лес і Леслі Перотт. Вони вважають, що основою шлюбу є сформоване уміння молодих розмовляти на зрозумілій мові. Для консультаційної допомоги автори пропонують обговорення таких проблем: чи уміє подружжя розмовляти, у чому суть хорошої розмови; чому спілкування є важливим для вашої любові. Більше конкретизуються проблеми, які виникають у спілкуванні: як ви вирішуєте проблеми – агресивно чи пасивно, як ви впливаєте один на одного через емоції чи через факти; як реагуєте на зміни (через супротив чи приймаєте їх); як приймаєте рішення – обережно чи спонтанно.

Консолідуючим чинником у сім'ї є радість розуміння чи спілкування на одній мові, але разом з тим сприймання і реакції чоловіків і жінок на проблеми бувають різними: для чоловіків більш характерним є осмислення ситуації, її аналіз, у той час, як для жінки вияв почуттів та емоцій стає вирішальним у прийнятті рішення; важливою якістю жінки вони визначають увагу до слів партнера та уміння промовчати [7].

Підтверджуючи думку попередніх дослідників розвитку міцної та щасливої сім'ї, – психоаналітик Уїллард Ф. Харлі у праці «Закони сімейного життя» визначив і обґрунтував основні принципи щасливого шлюбу. Маючи досвід консультування, він розглянув нюанси взаємин між чоловіком і жінкою: жінка не може без ніжності, а чоловік без статевої близькості; у жінки більш загострена необхідність у спілкуванні, а чоловіку потрібен товариш, щоб провести час для відпочинку; жінці необхідно покладатися на чоловіка повністю, тому вона повинна бути відверта і відкрита, а чоловіку достатньо щоб його жінка добре виглядала; жінці треба багато грошей, щоб добре жити, чоловіку необхідний мир і спокій; у той час, коли жінці треба, щоб чоловік був добрим батьком, для чоловіка бажаним є, щоб жінка ним гордилася [12]. Якщо подружжя з порозумінням це все сприймає та готове жертвувати своїм особистим заради спільного та щасливого майбутнього, тоді кожен отримує потрібне, а якщо тільки бажає задовольнити свої потреби без жертвності – тоді виникають проблеми, тому що порушується Божий закон «Сіяння і жнив». Неможливо жати добре не посіявши його, адже без сівби ростуть тільки бур'яни. Апостол Павло свого часу писав до галатів: «Не обманюйтеся, – Бог осміяний бути не може. Бо що тільки людина посіє, те саме й пожне!» (Гал. 6:7).

Маючи добру і щасливу родину, Аллан Карлсон і Пол Мєро склали маніфест природньої родини, тобто родини – частини існуючого порядку, який визначений самою природою, джерела великої радості, колиски нового життя, оплоту справжнього кохання та щасливого майбутнього [5, с.5].

На жаль, ми сьогодні не можемо вихвалитися масовістю такого типу сім'ї, бо для сучасного стану українського суспільства характерним є створення більше штучної родини, втручання держави у сімейне середовище. Напади на такий тип сім'ї явище не нове, історія пам'ятає випадки коли родина була у стані дестабілізації. Це так званий початок індустріалізації. Централізовані фабрики і заводи взяли на себе завдання сімейної майстерні, саду, кухні і комори. Чоловіки, дружини були насильно випхані з сімейних будинків і відправлені на фабрики на догоду принципу ефективності. Нові закони відмовили дітям у сімейній освіті і розмістили їх у

масові державні школи. Рівень народжуваності зменшився, що можна пояснити відірваністю дитини від родини через обов'язкову шкільну освіту. Держава втрутилася у сімейне життя і перехопила у батьків ініціативу захисту дитинства через відкриття спецшкіл, інтернатів і колоній, а пізніше різних планів попередження жорстокого поводження з дітьми[5, с.7].

У ці ж роки виникли ідеї, які заперечували значущість природної сім'ї. Була обґрунтована ідея про самоцінність людини і про егоїстичність сімейних взаємин. Пізніше війна 1789-1815 року стала війною за громадський лад. Вона принесла смерть мільйонів людей. Відродити природню родину прагнули Боальд і Берк, саме вони заявляли, що гармонійне суспільство складається із вільних сімей. За той час революція у Франції накінець притихла і у період відновлення була відмінена процедура розлучення, яку запровадило революційне правління. Сім'ї знову отримали вагу у суспільстві. У новій структурі суспільства – середньому класі скоро виробився громадський уклад, який зосереджувався навколо домашнього вогнища, матері у домі. Система сімейного заробітку була успішно впроваджена у Західній Європі, Північній і Південній Америці, Австралії і Новій Зеландії. Але Перша світова війна знову знищила усі позитивні здобутки. Жінки захопилися фемінізмом і боролися за формальну і безплідну рівність. Неомальтузіанці висунули аргумент про те, що причиною бідності й війни є діти. А гедоністи, що призивали до сексуального задоволення, посягнули на моральність розчарованої молоді. Але найгіршою подією, вважають автори ідеї природної родини, була революція 1917 року, яка практично знищила інститут сім'ї, нищівний удар родині завдав і вплив фашистів на жителів Італії. Вони захопили владу і поставили державу та армію над домом і родиною. У 1933 році у Германії до влади прийшли націонал-соціалісти, вони відбирали у сімей чоловіків і батьків, щоб будувати арійську імперію. Протягом семидесяти чотирьох років (1917-1991) продовжувався серйозний світовий конфлікт, який мав відношення до суспільного ладу, який звершився перемогою демократичних націй у 1991 році. Цинічним, з погляду попередніх завоювань, стало проведення у 1994 році серії конференцій, спрямованих на знищення природної сім'ї у країнах, які розвиваються.

Щодо сьогоденної ситуації, то тут автори безапеляційно вимагають створення і збереження природної родини. Подібні за змістом ідеї ми зустрічаємо у роботах Артеменко Л.Т. Він пропагує ті ж принципи: збільшення насилля призводить до девальвації родини і родинних почуттів. Дослідник намагається обґрунтувати природні механізми зменшення насилля у суспільстві, з'ясувати природу і причини зла та доводить, що зло є у природі людини і вона у всі часи була, буде і є жорстокою. Звідси основне завдання особистості – навчитися керувати своїм гнівом, зосередити його у руслі добрих справ. Основним корінням виховання жорстокості автор вважає неблагополучну родину, кінофільми, театр, музику, війни, вплив вулиці, акцентує увагу на необхідності одухотворення людини [2].

Тому висновок футурологічно спрямованої декларації про природню сім'ю, розроблену Аллан Карлсоном і Полом Мєро, можна вважати закликком до майбутніх поколінь: природня сім'я, а не індивід є основною одиницею суспільства; природня родина – це шлюбний зв'язок між чоловіком і жінкою, що ґрунтується на любові і радості, продовженні життя через дітей, забезпеченні їх морального виховання, створенні домашньої економіки, почутті захищеності у важкі часи і підтриманні зв'язку між поколіннями. Природня сім'я – це невід'ємна частина Божого промислу, яка закладена у людську природу, вона не може отримати іншу форму. Природня сім'я є ідеальною, оптимальною, істинною сімейною системою, яка є основою сильної держави. Лише у шлюбному союзі можлива справжня інтимна єдність, і лише в ньому зародження нового життя проходить з повною відповідальністю. Святість людського життя від зачаття до природної смерті, кожна зачата дитина має право бути народженою, рости і жити разом зі своїми біологічними батьками, які є у шлюбі. Концепція сімейного заробітку є рівною платою в умовах рівних сімейних обов'язків. Винагорода за працю та податки мають укріпляти позиції природної родини. Основою незалежності родини є право приватної власності на землю, житло і виробничий капітал. Діяльні вирішення проблем людства мають зародитися у родинах, їх не можна продиктувати рішенням суду [5, с.23].

Основні принципи сімейного життя, встановлені Богом, наводить і пояснює інший протестантський дослідник – Віорел Юга. Серед них заслуговують на увагу висловлені автором есхатологічні ідеї щодо сімейного життя, яке починається з пізнання Божої волі для кожного охочого одружитися і хто Богом приготований до цього та поховання старих стереотипів минулого життя, які можуть зашкодити утворенню нової щасливої сім'ї. Сімейне життя руйнує деякі стосунки, що були до шлюбу, адже вимагає повної посмертної віддачі себе іншому. Основними умовами доброго життя сім'ї є відповідні матеріальні умови, робота, спілкування з Богом, отримання у Бога благословення. Висновком дослідника є правило: сім'я це єдність, яка випливає з поєднання чоловіка і однієї жінки, які внаслідок народження згори мають впевненість від Духа Святого, що Бог призначив їх один для одного; це повна і взаємна віддача одне одному і ніхто не має права зруйнувати цю єдність. Метою сім'ї є продовження роду людського і перебування в атмосфері спокою, любові, радості; це те саме, що хоче Бог дати своїм слухняним дітям [15, с.20].

Цінним у проаналізованих нами дослідженнях є те, що їх автори не лише вбачають Божий задум шлюбу, але й пропонують методику підготовки до укладання шлюбу, своєрідну гімнастику дій, яка включає у себе вправи підготовчого, основного, часового, способового характеру, а також вони окремо розглядають труднощі, які можуть виникнути, незважаючи на усі пророблені попередні вправи.

Проблеми тривалого і міцного шлюбу обговорюються також у роботі Чарльза Свіндолла «Міцна сім'я». Дослідник переконаний, що сімейне життя не складається само по собі, воно є результатом продуманої цілі, рішучості і практики. Це сама благодатна тема, яка надає багато дружнього спілкування, почуття безпеки і змісту життя в часи хаосу [10].

Автор детально зупиняється на проблемі виховання дитини. Основними проблемами батьків, що виховують дітей, він називає не їх хвороби, а саме насилля, яке дорослі чинять над дітьми. Тому головною рекомендацією по вихованню дитини автор називає: знання дитини, її здібностей, нахилів і виховання її відповідно до них [10, с.83].

Отже, однією з серйозних проблем, яка створює відчуження і прірву між батьками та дітьми – є нестача часу для дітей, а також незнання їх внутрішнього світу. Свого часу Іван Хреститель – предтеча Ісуса Христа, для того щоб приготувати дорогу для Нього, повинен був повернути серця батьків до дітей: «*Ось Я пошлю вам пророка Іллю, перше ніж день Господній настане, великий і страшний! І поверне він серце батьків до синів, і серце синівське до їхніх батьків, щоб Я не прийшов, і не вразив цей Край прокляттям!*» (Мал. 4:5-6). Як бачимо, проблема «батьки і діти» – проблема покоління.

Коротку характеристику основних п'яти айсбергів, які зустрічаються на шляху закоханих і які необхідно обійти, наводить Гері Смоллі у роботі «Не перестаючи любити». При цьому він застерігає, що ніхто не може дати людині рекомендацій, якщо вона сама буде до них закритою. Подружнє кохання автор прирівнює з любов'ю до життя, оскільки кохання буде тривати усе життя лише тоді, коли людина усім серцем полюбить життя [11, с.23]. Методичними рекомендаціями для людей, які прагнуть до щирих стабільних взаємин, автор називає відповідальність за кожне прийняте рішення; постійна боротьба з гнівом (визначення ступеня втрати, скорбота про свою втрату, розуміння і прийняття свого ворога, звільнення свого кривдника, відшукування в образі перлин, запис своїх відчуттів, рука своєму кривднику) [11, с.37-85]. Основними принципами любові, яка не закінчується, на думку дослідника, є захищеність і різноманітність почуттів у колі родини, визначення пріоритетів життя, дослідження життя з позицій співвідношення очікуваного з бажаним, зниження рівня напруженості у житті. Розглядаючи тему продовження любові у часи випробувань, Гері Смоллі цитує слова Фредеріка Бюхнера: "Дозволити речам керувати собою, поводитися з ними для виправдання свого життя і спасіння душі – повна дурниця. Вони не призначені для цього... Випровадивши Бога ... через головні двері, невірний піддається постійній спокусі замінити Його чимось, пронесеним у будинок з чорного ходу" [11, с.167].

У релігійній практиці добре розроблене питання як жити подружжю, у якому одне з подружжя є невірним. Автори, досліджуючи цей аспект, акцентують увагу не тому, що

невіруючий, як правило, мало звертає увагу на зміст релігійного вчення. Вихід із такої ситуації автори вбачають у збереженні родини, незважаючи на релігійні переконання одного з подружжя, віруюча людина має зберегти шлюб перед Богом, «Бо невіруючий муж освячується віруючою жінкою, і жінка невіруюча освячується віруючим чоловіком»; інакше діти ваші були би нечисті, а тепер святі» (1 Кор. 7:14) [1,с.140].

До дослідження біблійного підґрунтя сім'ї вдається Гароль Сейла у роботі «Щось більше ніж кохання». Він підкреслює, що власне актом творіння Бог говорить: «Успішне життя, навчання і виховання дітей, увіковічення людськості, реалізація найглибших потреб і індивідуальності – все це задумане Богом для того, щоб чоловік і жінка, поєднавши долі, знайшли один одному справжнє щастя»[4,с.11].

Поряд з іншими важливими питаннями автор розглядає проблеми, що привели до нівелювання інституту сім'ї: зайнятість, економічні негаразди, егоїзм, невміння будувати стосунки. Гарольд Сейла поряд з іншими пропонує гендерні рекомендації для укріплення родини. Зокрема, для чоловіків такі побажання – визначте і задовольняйте потреби своєї дружини; зробіть дружину партнером у шлюбі; будьте духовним наставником у сім'ї; любіть дружину. Для жінок – дружині слід приймати керівництво чоловіка; жінка має бути вірна чоловікові; роль дружини полягає у підтримці чоловіка; любіть чоловіка таким, яким він є; підтримуйте близький контакт з Богом [4, с.31-40]. Вирішення конфліктів, на думку Гарольда Сейла, треба проводити через призму бачення проблеми очима іншого, вияв Божої любові до того, хто вас ображає; уміння прощати і шукати прощення [4, с.72-73].

Питання функціональних обов'язків жінки у родині більш детально розглядає Марта Піс у праці «Прекрасна жінка». Авторка розмірковує над питаннями призначення жінки у родині та функціями по відношенню до чоловіка. Серед головних добродійностей доброї дружини вона визначає відповідальність, покірність, і боротьбу з такими гріхами як гнів (перемога над нетерпеливістю), страх (перемога над неспокоєм), самотність (що робити при відсутності єдності), скорбота серця (як перемогти скорботу серця). [9, с.269-311]. Дослідниця систематизувала біблійний процес змін необхідний для кожної жінки, щоб покращити подружні відносини та запобігти руйнації шлюбу [12,с.41].

Проблему підняту попередньою авторкою розвиває Хелен Анделін у роботі «Зачарування жіночності». З трьох різних поглядів (чоловічий, жіночий і біблійний), вона поділяє жіночі якості на дві категорії: ангельські та людські. [13, с.5-6]. Ідеальну жінку Х. Анделін визначає шістьма якостями: добре виконує свою роботу, не обмежуючись тільки виконанням своїх обов'язків; добре розпоряджається грішми і часом; її присутність накладає відбиток жіночності на її роботу; зігріває своїм теплом весь дім; з повагою відноситься до своєї роботи; щаслива своєю роллю і знаходить у ній задоволення [13, с.288-289].

Широко відомий дослідник питань взаємин між особами протилежної статі та між батьками і дітьми – Гері Чемпен розглядає проблему взаємин між чоловіком і жінкою у контексті продуктивного спілкування. Актуальність своєї праці автор підтверджує зростанням кількості розлучень між християнськими парами, що є недопустимим з точки зору Біблійного вчення. Головною особливістю добрих взаємин між чоловіком і жінкою автор визначає визнання відмінностей тому, що протилежні заряди притягуються [14]. Основним шляхом примирення між люблячими людьми він визначає визнання різниці партнера.

Християнські автори розуміють, що сім'я не лише чоловік і дружина, але ще і їхні діти, тому вони звертають увагу на дотримання наступних принципів по відношенню до дитини у родині: діти повинні поважати своїх батьків, навіть якщо вони не заслуговують на повагу, бо батьки поставлені над ними Самим Богом. Повага більше залежить від стану серця того, хто поважає ніж від поведінки того, хто поважає. Виходячи з того, що Бог повелів поважати своїх батьків, а сам він всеціло заслуговує нашої поваги, ми можемо розглядати повагу недосконалим батькам і слухняність їм як прояв послуху Божим заповідям [6, с.15-16].

У протестантизмі добре розвинена консультаційна практика, вона відповідно має добре методичне забезпечення, ґрунтується на реальних прикладах консультаційної практики

зарубіжних психологів-християн. Серед яких Мерилін Філіпс, Джун Хант, Дейв Кардер, Єрал Хенелін, Джон Таунсенд, Джеймс Добсон, Розіна і Джіно Коста, Джон Пейсті, Кен Кенфілд.

Отже, у протестантизмі поняття родини добре обґрунтоване, виходячи з практики реального життя та біблійного вчення. Автори робіт, маючи великий досвід консультування чи служіння, обґрунтовують методичні поради молодим сім'ям щодо вдосконалення їх життя, укорінення любові між чоловіком і дружиною, батьками і дітьми, дітьми і батьками. Є спроби аналізу проблем сім'ї у контексті жахливих подій історії, спрямованих проти родини. Автори праць, розглядаючи питання побудови здорової родини, вбачають у цьому добрий прогноз розвитку суспільства у історичному майбутньому і посмертну нагороду у потойбічному існуванні.

Перспективи дослідження: Проведене дослідження не вичерпує усіх проблем, які стосуються питання сімейного виховання. Великий пласт існуючих джерел залишився поза аналізом, тому є необхідність ґрунтовного дослідження ролі сім'ї у вихованні дитини, відповідальності батьків за зачаття і виховання дітей, ролі дружини у житті її чоловіка і чоловіка у становленні сучасної жінки.

Література

1. Адамс Дж. Жизнь христианина в семье / Дж. Адамс. – СПб, 2001. – 151 с.
2. Артеменко Л.Т. Мир жестокости. Жестокость мира / Л. Артеменко. – Симферополь: Реноме, 2003. – 352 с.
3. Боечко В. Шлюб з небес / Василь Боечко. – Львів, 2005. – 250 с.
4. Гарольд Сейла. Щось більше ніж кохання. Складові щасливого шлюбу / Сейла Гарольд. – Черкаси: Смірна, 2002. – 139 с.
5. Карлсон Аллан и Мери Пол. Естественная семья. Манифест / Аллан Карлсон и Пол Мери. – Симферополь, 2007. – 28 с.
6. Кобленц Джон. Жизнь христианской семьи / Джон Кобленц. – Международное Господнее служение. – 360 с.
7. Лес и Лесли Пэротт. Искусство говорить на одном языке / Лес и Лесли Пэротт. – СПб.: Шандал, 2008. – 172 с.
8. Немцев В.С. Союз любви / В. Немцев. – Минск: Церковь пробуждение, 2009. – 889 с.
9. Пис Марта. Прекрасная жена. Библейская перспектива / Марта Пис. – Тинейджер, 2005. – 334 с.
10. Свиндолл Чарльз. Крепкая семья / Чарльз Свиндолл. – Спрингфилд, Миссури, США, 2002. – 319 с.
11. Смолли Гэри. Любить не переставая / Гэри Смолли. – К.: Брайт Букс, 2008. – 443 с.
12. Харлі Уїлд Лард. Закони сімейного життя / Уїлд Лард Харлі. – М.: Протестант, 2008. – 134 с.
13. Хелен Анделин. Очарование женственности / Анделин Хелен. – СПб., 2005. – 475 с.
14. Чемпен Гэри. Брачный завет / Гэри Чемпен. – СПб., 2005. – 264 с.
15. Юга Віорел. Сімейна мрія / Віорел Юга. – АРАД, 2007. – 223 с.

Vasily Malik

Family and marital relations in the context of eschatological doctrine of Protestantism

The article examines the views of the modern family and the basic theological approaches to the institution of the family in the context of teaching about the last days. Factors that are subjected to destruction of family and marriage relationships. Proposed principles that are the basis for a spiritual family.

Keywords: family, marriage, education, love, God's commandments.

Василий Малик

Семейно-брачные отношения в контексте эсхатологического учения протестантизма

В статье рассматриваются взгляды на современную семью и основные богословские подходы к институту семьи в контексте учения о последних днях. Определены факторы, которые подвергают разрушению семейно-брачные отношения. Предлагаются принципы, которые являются духовным основанием для создания семьи.

Ключевые слова: семья, брак, воспитание, любовь, Божьи заповеди.